QORTI ĊIVILI PRIM'AWLA

ONOR. IMĦALLEF TONI ABELA LL.D.

Seduta ta' nhar il-Hamis, 15 ta' Diċembru, 2022

Numru

Rikors Numru: 1179/2012 TA (Gia' JA)

Fredrick Cauchi Inglott għan-nom tat-tfal tiegħu assenti minn Malta, Martin u Roger aħwa Cauchi Inglott detenturi rispettivament tal-karti ta' l-identitá numri 210867(M) u 23472(M)

vs

Nadine Bonniċi, Karen Stilon De Piro Polotto, Robert u Dennis aħwa Cauchi Inglott u b'digriet tal-24 ta' Jannar 2019 Laura Gasan u Sandra Urpani ġew awtorizzati jkomplu l-kawża minflok u fl-interess tal-ereditá tal-mejta Nadine Bonniċi.

<u>Il-Qorti:</u>

Rat ir-rikors ġuramentat tal-Atturi Fredrick Cauchi Inglott għan-nom ta' uliedu Martin u Roger aħwa Cauchi Inglott preżentat fis-26 ta' Novembru 2012 u

maħluf minn Fredrick Cauchi Inglott fl-1 ta' Novembru 2012 li permezz tiegħu ppremettew u talbu s-segwenti :-

1. ''Illi l-atturi Martin u Roger aħwa Cauchi Inglott huma t-tfal ta' Fredrick Cauchi Inglott u Valerie Cauchi Inglott xebba Delia, liema atturi jinsabu residenti barra minn Malta u l-atturi taw u awtorizzaw lill-missierhom permezz ta' prokuri datati 1-25 ta' Lulju 2012 li vera kopji tagħhom qiegħdin esebiti bħala **document MRC 1 u MRC 2**, sabiex jirraprezentahom fl-atti kollha rigwardanti l-wirt tal-mejjet zijuhom Alexander Cauchi Inglott;

2. Illi Alexander Cauchi Inglott miet nhar il-25 ta' Diċembru 1994 kif jirriżulta miċ-ċertifikat tal-mewt mmarkat **dok MRC 3**;

3. Illi Alexander Cauchi Inglott kien miżżewweġ lil Giulia Sultana u miż-żwieġ tagħhom huma ma kellhom ebda tfal u/jew dixxendenti;

4. Illi Giulia Cauchi Inglott xebba Sultana mietet nhar is-16 ta' Jannar 2009 kif jirriżulta miċ-ċertifikat tal-mewt mmarkat **document MRC 4**;

5. Illi Alexander Cauchi Inglott ħalla testament wieħed matul ħajtu kif jirriżulta mir-riċerki testamentarji hawn annessi bħala **dokumenti MRC 5 u MRC 6**, fejn l-uniku testament li għamel f'ħajtu kien testament 'unica charta' ma' martu fl-atti tan-Nutar George Bonello Dupuis LLD tat-2 ta' Jannar 1984, li kopja ta' dan it-testment qiegħed jiġi anness bħala **document MRC 7**;

6. Illi f'dan it-testment fl-atti tan-Nutar George Bonello Dupuis LLD tat-2 ta' Jannar 1984, Alexander Cauchi Inglott ħalla s-segwenti disposizzjonijiet -

It-Tieni Artikolu

Jinnominawa u jistitwixxu lil xulxin u reċiprokament eredi universali ta' xulxin;

It-Tielet Artikolu

Is-superstiti fost it-testaturi *jinnomina b'eredi tiegħu lin-neputijiet tat-testatur Nadine Evelyn u Karen Mariny aħwa Stilon De Piro, Robert u Dennis aħwa Cauchi Inglott, u Martin u Roger aħwa Cauchi Inglott* fi stima ndaqs - bejniethom, bis-sostituzzjoni volgari u in mankanza bid-dritt tal-akkrexximent bejniethom.

Ir-Raba Artikolu

B'titolu ta' legat konsegwibbli wara l-mewt tas-superstiti fosthom it-testaturi jħallu lill-imsemmija aħwa Stilon De Piro l-oġġetti tad-deheb, fidda u ħaġar prezzjuż li jkunu ta' propjeta' tagħhom."

7. Illi f'dan it-testment Alexander Cauchi Inglott ma taħx lill-martu l-fakolta' di variare kif kienet tistipula l-artikolu 593(1) tal-Kap 16;

8. Illi Alexander Cauchi Inglott kien wieħed minn erba' t-itfal tal-mejtin Dottor Ramiro Cauchi u Hilda Cauchi Inglott xebba Soler fejn kellu bħala subien u bniet lil George Cauchi Inglott, Josette Cauchi Inglott illum miżżewwġa lil Dottor Mario Stilon De Piro u lil Fredrick Cauchi Inglott;

9. Illi l-atturi huma t-tfal ta' Fredrick Cauchi Inglott, mentri l-konvenuti Nadine Bonnici xebba Stilon De Piro u Karen Stilon De Piro Polotto (qabel Karen Mariny) huma tfal tal-konjuġi Mario Stilon De Piro u Josette Cauchi Inglott illum miżżewġa Stilon De Piro, mentri George Cauchi Inglott għandu żewġt itfal li jisimhom Robert u Dennis Cauchi Inglott;

10. Illi wara l-mewt ta' Alexander Cauchi Inglott, mart Alexander Cauchi Inglott għamlet żewġ testmenti waħedha liema żewġ testmenti jidhru ndikati fir- riċerki testamentarji **MRC 5 u MRC 6**;

11. Illi dawn iż-żewġ testmenti huma - t-testment fl-atti tan-Nutar George Bonello Dupuis LLD tas-17 ta' Jannar 1997 (**dok MRC 8**) u testament ulterjuri fl-atti tan-Nutar John Gambin tat-22 ta' Diċembru 2006 (**dok MRC 9**);

12. Illi b'konsegwenza taż-żewġ testmenti sussegwenti li għamlet Giulia Cauchi Inglott wara l-mewt tal-mejjet żewġha Alexander Cauchi Inglott, Giulia Cauchi Inglott tilfet id-drittijiet kollha tagħha fuq il-wirt ta' żewġha, u inoltre ma setgħet qatt tiddisponi l-wirt ta' Alexander Cauchi Inlott, peress li Alexander Cauchi Inglott qatt ma taħa l-kunsens lill-martu sabiex tagħmel dan u għalhekk Giulia Cauchi Inglott ivvjolat l-artikolu 593(1) tal-Kap 16. Illi fuq dan il-punt hemm 'inter alia' is-sentenza **Maria Bianchi vs Maggur James A. Galizia deċiża mill-Qorti tal-Appell fid-19 ta' April 1937;**

13. Illi għalhekk l-atturi f'din il-kawża qiegħdin jippretendu s-sehem tagħhom mill-wirt ta' zijithom Alexander Cauchi Inglott inkluż l-imgħaxijiet u l-frott provenjenti mill-beni ta' l-istess ziju tagħhom, u dan mingħajr preġudizzju għal-legat li huwa ddispona fit-testment unica charta tat-2 ta' Jannar 1984 fl- atti tan-Nutar George Bonello DuPuis LLD, fir-Raba' Artikolu skond l-artikolu 594 tal-Kap 16;

14. Illi l-atturi bagħtu ittra uffiċċjali nhar is-27 ta' Lulju 2012 fejn bagħtu jinformaw lill-intimati kollha a rigward pretensjonijiet u drittijiet li l-atturi jippretendu li għandhom minħabba li huma wirtu liz-ziju tagħhom Alexander Cauchi Inglott, fejn kopja ta' din l-ittra uffiċċjali tas-26 ta' Lulju 2012 qiegħda tiġi hawn annessa bħala **document MRC 10**;

15. Illi l-atturi jagħmlu referenza wkoll f'din l-ittra uffiċċjali għas-sentenza mogħtija mill-Prim 'Awla Tal-Qorti Civili fl-ismijiet Josette mart Dottor Mario Stilon de Piro vs Dr Charles Boffa et deċiża fl-10 ta' Ottubru 2007 fejn kopja ta' din is-sentenza qiegħda tiġi hawn annessa bħala **document MRC 11**;

16. Illi l-atturi jiddikjaraw li huma għandhom sehem indiviż u ugwali mill-wirt taz-ziju tagħhom Alexander Cauchi Inglott fejn għalhekk il-kuntratt ta' diviżjoni jrid isir fejn l-atturi li għandhom jidhru bħala werrieta flimkien mal-konvenuti Nadine

Bonnici, Karen Stilon De Piro Polotto u Robert u Dennis aħwa Cauchi Inglott għas-sehem li kellu l-mejjet testatur Alexander Cauchi Inglott;

17. Illi l-atturi ma rċevew ebda risposta bil-miktub da parti tal-konvenuti a rigward jekk huma xtaqu jirregolaw ruħhom jew le, fid-dawl ta' l-ittra uffiċċjali u fid-dawl tal-fatti kif ġew spjegati f'dan ir-rikors ġuramentat;

18. Illi għalhekk l-atturi kellhom jintavolaw din il-kawża;

Jgħidu għalhekk il-konvenuti prevja kwalsiasi dikjarazzjoni neċessarja u opportuna l-għaliex din il-Qorti ma għandhiex:

1. Tiddikjara u tiddeċiedi li l-atturi għandhom 1/6 sehem indiviż kull wieħed mill-wirt mobbli u immobbli li ħalla l-mejjet testatur Alexander Cauchi Inglott li miet fil-25 ta' Diċembru 1994 (għajr għal legat fir-Raba' Artikolu) u dan kif iddispona fit-testment fl-atti tan-Nutar George Bonello Du Puis tat-2 ta' Jannar 1984;

2. Tikkundanna lill-konvenuti u/jew min minnhom, jħallsu dawk l-imgħaxijiet u frottijiet dovuti lilhom provenjenti lill-atturi bħala werrieta ta' 1/6 indiviż kull wieħed mill-wirt taz-ziju tagħhom Alexander Cauchi Inglott;

3. Tordna l-pubblikazzjoni tal-kuntratt causa mortis relattiv fil-ġurnata, ħin u lok li jiġi ffissat minn din l-Onorabbli Qorti, u tinnomina Nutar Pubbliku sabiex jippubblika l-kuntratt causa mortis relattiv, u f'każ li l-konvenuti u/jew min minnhom ma jersqux għall-kuntratt causa mortis relattiv, jinħatar kuratur deputat sabiex jirrapreżenta l-konvenuti u/jew min minnhom li ma resqu għall-kuntratt relattiv;

Bl-ispejjeż kontra l-istess konvenuti u bl-imgħaxijiet legali dovuti mill-intavolar tal-ittra uffiċċjali tas-26 ta' Lulju 2012 sal-ħlas effettiv''.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-Avukat Franco Galea bħala mandatarju speċjali ta' l-assenti konvenuti Robert u Dennis aħwa Cauchi Inglott preżentata fis-7 ta' Marzu 2013 u maħlufa minn Dr. Franco Galea stess fl-istess ġurnata li permezz tagħha wieġbu u eċċepew is-segwenti:-

1. ''Illi l-esponenti jaqblu ma dak premess mir-rikorrenti u ma joġġezzjonawx għall-ewwel u t-tielet talbiet attriċi mingħajr riżervi pero' in kwantu għat-tieni talba attriċi din għandha tiġi milqugħa limitatament fil-konfront ta' l-intimati l-oħra biss in kwantu l-esponenti ma jiddetjenu xejn mill- wirt ta' Alexander Cauchi Inglott.

2. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost l-esponenti jinsabu fl-istess sitwazzjoni legali ta' l-atturi u ċioe' huma werieta ta' sehem ta' sest indiviż kull wieħed mill-wirt ta' Alexander Cauchi Inglott. Għaldaqstant jekk din l-Onorabbli Qorti ser takkolji t-teżi attriċi, hemm il-ħtieġa li qabel ma tgħaddi biex tilqa t-tieni u t-tielet talba attriċi, terġa' tiġi kostruita l-massa ereditaria ta' Alexander Cauchi Inglott

inkluż il-frompet u l-imgħaxijiet, niġu identifikati l-werrieta tiegħu skond il-liġi u wara dan biss ikun jista' jsir dak mitlub fit-tielet talba attriċi;

Salv eċċezzjonijiet ulterjuri.

Bl-ispejjeż kontra l-atturi li huma minn issa nġunti in subizzjoni''.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenuti Nadine Bonniċi u Karen Stilon Depiro Polotto ppreżentata fit-22 ta' Lulju 2013 u maħlufa fl-istess data minn Nadine Bonniċi li permezz tagħha wieġbu u eċċepew is-segwenti:-

''Illi l-ewwel lok in-notifika hija nulla u irregolari, fir-rigward ta' Nadine Bonniċi, in-notifika ma saritx fid-dar tagħha u fir-rigward ta' Karen Stilon De Piro Polotto dina tgħix l-Isvizzera u kienet hemm fid-data tal-publikazzajoni u għalhekk in-notifika ma saritx fit-termini tar-regolamenti Ewropei;

Illi fir-rigward tal-fatti dikjarati l-esponent jirrilevaw is-segwenti;

Dwar il-fatti fl-ewwel paragrafu tar-rikors ma hemmx kontestazzjoni;

Dwar il-fatti fit-tieni, fit-tielet u fir-raba paragrafi ma hemmx kontestazzjoni;

Dwar il-fatti fil-ħames u s-sitt paragrafu ma hemmx kontestazzjoni;

Illi l-fatti fis-seba paragrafu tar-rikors huma kontestati,

Illi l-fatti fit-tmien paragrafu tad-dikjarazzjoni ma hemmx kontestazzjoni;

Illi l-fatti fid-disgħa paragrafu tar-rikors ma humiex kontestati;

Illi l-fatti fl-għaxar u fil-hdax il-paragrafi tar-rikors ma humiex kontestati;

Illi l-fatti kif dikjarati fit-tnax il-paragrafu tar-rikors huma kontestati;

Illi l-fatti fit-tlettax il-paragrafu tar-rikors huma kontestati;

Illi l-fatti fl-erbatax il-paragrafu tar-rikors ma humiex kontestati;

Illi l-fatti fil-ħmistax il-paragrafu tar-rikors ma humiex kontestati;

Illi l-fatti fis-sittax il-paragrafu tar-rikors huma kontestati, u dan għaliex għad ma ġiex stabbilit minn huma il-werrieta ta' Alexander Cauchi Inglott, Giulia Cauchi Inglott kellha d-drittijiet ereditarji fuq dak il-wirt indipendentement minn kull testament imholli minn Alexander Cauchi Inglott li huma salvati mill-liġi, ma ġiex stabbilit minn huma l-werrieta ta' Giulia Cauchi Inglott u jekk dawn aċċettawx il-wirt tagħha, u kull pretensjoni kontra il-wirt ta' Alexander Cauchi Inglott hija preskritta bil-preskrizzjoni ta' għaxar snin;

Illi fir-rigward tas-sbatax il-paragrafu tar-rikors l-eċċipjenti ma għandhom xejn x' jgħidu;

Illi fir-rigward tat-tmintax il-paragrafu tar-rikors huma jirrilevaw li huma qiegħdin jikkontestaw il-pretensjonijiet tal-atturi;

Illi għalhekk salv li issir notifika lilhom skond il-liġi, l-esponenti jirrilevaw is-segwenti:

1. l-azzjoni tal-atturi hija perenta bid-dekadenza ta' għaxar snin komminata fl-artikolu 845 tal-Kodiċi Civili;

2. Il-ġudizzju mhux integru għaliex l-atturi messhom se maj ipproċedew kontra l-eredita ta' Giulia Cauchi Inglott u għalhekk il-konvenuti għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizju;

3. Il-ġudizju ma hux regolari għaliex qabel xejn kellu jsir aċċertament jekk l-konvenuti kienux qiegħdin jaċċettaw il-wirt ta' Alexander Cauchi Inglott u ta' Giulia Cauchi Inglott;
4. Illi ma avverat ruħha l-ebda dekadenza għaliex ma sarux tibdiliet li jimportaw dekadenza, bil-mewt tiegħu il-wirt għadda f'idejn Giulia Cauchi Inglott liberi minn kull kondizzjoni;

5. Illi Giulia Cauchi Inglott bħala armla ta' Alexander Cauchi Inglott kellha drittijiet creditarji proprji tagħha u dan indipendentement mit-testment ċitat.

6. Illi għalhekk l-proċedura segwita mill-atturi hija rritwali u l-konvenuti għandhom jiġu liberati mill-osservanza tal-ġudizzju, u fi kwalsijasi każ infondata fil-fatt u fid-dritt u għalhekk għandha tiġi respinta fil-meritu.

7. Salvi kull eċċezzjoni ulterjuri spettanti lill-konvenuti''.

Rat li s-Sentenza parzjali mogħtija fl-24 ta' Frar 2021 fejn din il-Qorti ċaħdet l-ewwel, it-tieni u t-tielet eċċezzjonijiet preliminari tal-Konvenuti Nadine Bonniċi u Karen Stilon Depiro Polotto u ordnat il-prosegwiment tal-kawża.

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-dokumenti li ġew esebiti in atti;

Qrat ix-xhieda fil-kawża;

<u>Punti ta' fatti</u>

Kif ġia espost fis-Sentenza in parte mogħtija minn din il-Qorti fl-24 ta' Frar 2021, il-partijiet f'din il-kawża huma lkoll neputijiet ta' ċertu Alexander Cauchi Inglott li miet fil-25 ta' Diċembru 1994 (ara ċetifikat tal-mewt a' fol 11). Alexander Cauchi

Inglott kien miżżewweġ lil Giulia Sultana li mietet fis-16 ta' Jannar 2009 (ara ċertifikat tal-mewt a' fol 12). Ma kienx hemm tfal minn dan iż-żwieġ.

Il-wirt ta' Alexander Cauchi Inglott huwa regolat b'testment 'unica charta' mgħamul fl-atti tan-Nutar George Bonello Dupuis fit-2 ta' Jannar 1984 (a' fol 19). F'dan it-testment l-konjuġi Cauchi Inglott innominaw lil xulxin eredi universali u ordnaw li s-superstiti fosthom jinnomina b'eredi tiegħu lin-neputijiet ta' Alexander Cauchi Inglott lkoll parti f'din il-kawża. Il-konjuġi Cauchi Inglott ħallew ukoll b'titolu ta' legat konsegwibbli wara l-mewt tas-superstiti fosthom lill-Konvenuti Nadine u Karen aħwa Stilon Depiro l-oġġetti tad-deheb, fidda u ħaġar prezzjuż li jkunu ta' proprjetá tagħhom (ara artikolu 4 a' fol 20). F'dan it-testment Alexander Cauchi Inglott ma tax lill-martu l-fakolta' *di variare* kif kien jiddisponi l-artikolu 593(1) tal-Kodiċi Ċivili qabel ma ġie emendat bl-Att XVIII tal-2004.

Ġara iżda li wara l-mewt ta' Alexander Cauchi Inglott, martu għamlet testment fl-atti tan-Nutar George Bonello Dupuis datat 17 ta' Jannar 1997 (a' fol 21). Sussegwentement hija rrevokat dan it-testment b'testment ieħor fl-atti tan-Nutar John Gambin datat 22 ta' Diċembru 2006 (a' fol 24). Permezz ta' dan l-aħħar testment, mart Alexander Cauchi Inglott ħassret u rrevokat kull testment ieħor illi hija għamlet "*sew waħedha kif ukoll kongiuntement ma' żewġha*" u nnominat bħala uniċi eredi universali lill-Konvenuti Nadine u Karen aħwa Stilon de Piro f'ishma ndaqs bejniethom.

<u>Punti ta' Liġi</u>

F'din l-azzjoni l-Atturi qed jitolbu l-din il-Qorti tiddeċiedi u tiddikjara li, ai termini tal-Artikoli 593 u 594 kif kienu viġenti qabel l-emendi ntrodotti bl-Att XVIII.2004,

l-Atturi għandhom flimkien mal-konvenuti jirċievu mill-wirt ta' Alexander Cauchi Inglott bis-saħħa ta' dak dispost fit-tielet Artikolu tat-testment unica charta. Qabel ma stitwew din l-azzjoni, l-Atturi preżentaw ittra uffiċjali fejn nformaw lill-intimati bil-pretensjonijiet tagħhom (a' fol 28). Ma jidher li ġiet preżentata ebda risposta bil-miktub għal din l-Ittra Uffiċċjali.

Għalkemm ma hemmx talba mill-Atturi għal dikjarazzjoni li Giulia Cauchi Inglott iddekadiet mid-drittijiet suċċessorji akkwistati bis-saħħa tat-testment unica charta meta, wara l-mewt ta' żewġha, bidlet dan it-testment in kwantu għall-assi tiegħu, l-intenzjoni u l-iskop tal-kawża toħroġ ċar mill-premessi. Kif osservat il-Qorti tal-Appell fis-sentenza **It-tabib John Cassar et vs Olivier Ruggier mogħtija fis-26 ta' Marzu 2010,** "*fil-konsiderazzjoni tat-talbiet il-Qorti ma ghandhiex thares biss lejn it-talbiet izda lejn ic-citazzjoni kollha kemm hi, u cioe` anke dak li jinghad fil-premessi, billi mill-qari ta' dak kollu li jinghad qabel ma jsiru t-talbiet tista' tohrog cara l-intenzjoni u l-iskop tal-kawza*."

Il-prinċipju marbut mal-artikolu 593 tal-Kodiċi Ċivili ġie spjegat tajjeb mill-**Qorti Ċivili Prim' Awla fis-sentenza Emanuela Gauci vs Lawrence Mifsud et datata 4 ta' April 2006** kif ġej:

"*Testment unica charta fejn il-konjugi jaghmlu disposizzjonijiet favur xulxin jitqies, fil-ligi maltija, maghmul taht kondizzjoni reciproca, fis-sens li d-disposizzjonijiet ta' testatur favur testatur iehor jibqghu jghoddu diment li t-testatur beneficcjarju ma jhassarx it-testment unica charta in kwantu ghall-assi tieghu; jekk it-testatur beneficcjarju hekk jagixxi, it-testment il-gdid ikun validu u*

jorbot, izda dak it-testatur jitlef kull jedd li kellu bis-sahha tat-testment unica charta fuq l-assi tal-testatur li jmut qabel."

Dan huwa ukoll rifless f'dak li jgħallmu l-awturi fuq din il-parti tal-liġi tant li l-Professur Caruana Galizia jinnota hekk *"Where such a will is made, what is bequeathed by one of the spouses to the other is considered to be the consideration for what is bequeathed to him or her by the other, and therefore, the revocation of the will by one of them ought to bring about automatically the revocation of the dispositions made by the other in favour of the former.* (ara **Noti tal-Professur Caruana Galizia, Universita` ta' Malta p. 961**). Dan ma jfissirx li ma hemmx eċċezzjonijiet għal din ir-regola tal-liġi bħal per eżempju meta il-konjuġi jistitwixxu eredi universali lil xulxin mingħajr ma jagħmlu disposizzjonijiet favur terzi.

Di fatti fis-Sentenza fl-ismijiet Albanese -vs- Grima (**Vol. VVII(B), ii, p. 130**) ġie ritenut hekk, "*non ha luogo la decadenza comminata nell'articolo 291 dell'Ordinanza No. VI del 1868 quando i testatori si fossero soltanto limitati ad istituirsi eredi universali propietari reciprocamente, senza alcuna disposizione in favore di terze persone."* Imma dak li għandha quddiemha din il-Qorti f'din il-Kawża, ma jinkwadra ruħu xejn f'din l-eċċezzjoni. Meta jkunu ġew nominati terzi f'tesment unica charta, mingħajr li min jibqa' ħaj ma jingħatax is-setgħa li jvarja jew ibiddel it-testament, dan jitqies bħala vinkolu kuntrattwali bejn it-testaturi *ultra mortem*.

Din il-parti tal-liġi tagħmel sens, għaliex meta jmut wieħed mit-testatur, bil-fatt tal-mewt tiegħu, dak li jkun iddispona jkun ġie fis-seħħ. Għalhekk il-parti

superstiti, ma tistax tiddisponi mod ieħor f'tesment sussegwenti, sakemm ma tkunx ingħatat il-fakolta' di variare, għaliex fil-verita', b'dak li qed tagħmel mhux biss qed tmur kontra ix-xewqa tat-testatur, iżda strettament qed tiddisponi minn ħwejjeġ, li diġa' saru ta' ħaddieħor b'effett mill-mewt tal-ewwel mit-testaturi. Meta tingħata il-fakolta' di variare, bil-fatt tal-mewt tal-ewwel testatur, il-propjeta' ma ssirx tat-terz, peress li hija kondizzjonata u ċioe', sakemm dak li jibqa' ħaj ma jbiddilx it-tesment unica charta.

<u>Konsiderazzjonijiet</u>

L-Artikolu 593(1) tal-Kodiċi Ċivili, kif kien jaqra qabel l-emendi ntrodotti bl-Att XVIII.2004, jippreskrivi li "*kemm-il darba f'testment unica charta, it-testaturi jkunu ħallew wieħed lill-ieħor, bi proprjetà jew b'użufrutt, il-ħwejjeġ tagħhom kollha, jew il-biċċa l-kbira tagħhom, it-testatur li jibqa' ħaj wara l-ieħor u li jħassar it-testment kwantu għall-assi tiegħu, jitlef, jekk it-testatur li jmut qabel ma jkunx iddispona xort' oħra, kull jedd li kellu bis-saħħa ta' dak it-testment fuq l-assi tat-testatur li jmut qabel.*"

Applikat dan l-Artikolu għall-fatti suesposti jirriżulta paċifikament li, dak li għamlet it-testatriċi Giulia Sultana bit-testment tagħha tat-22 ta' Diċembru 2006, fejn ħassret it-testment unica charta tat-2 ta' Jannar 1984, huwa proprju dak li kien jikkontempla dan l-Artikolu. Konsegwentament u fid-dawl ta' dak ritenut fis-sentenza **Emanuela Gauci vs Lawrence Mifsud** appena ċitata, għandhom japplikaw is-sanzjonijiet komminati fl-istess dispożizzjoni.

Dan ifisser id-dekadenza awtomatika tad-drittijiet li Giulia Sultana kellha fuq l-assi ta' żewġha Alexander Cauchi Inglott taħt it-testment unica charta tat-2 ta' Jannar 1984, peress li huwa ma ikkonċedilhiex il-fakoltá li tbiddel jew tvarja it-testment. Minn dan isegwi li lill-żewġha Giulia Sultana ma wirtithux. Għaldaqstant ma tistax titqies bħala l-werrieta universali ta' żewġha.

Kif tajjeb issottomettew l-konvenuti fin-nota tagħhom (paġna 2), din id-dekadenza ma tolqotx dik il-parti tal-wirt ta' Alexander Cauchi Inglott li l-liġi tirriserva bħala dritt favur Julia Cauchi Inglott, qua konjuġi superstiti. Billi Alexander Cauchi Inglott miet fil-25 ta' Diċembru 1994, dik il-parti tal-wirt hekk riżervata hija regolata bil-liġi kif kienet viġenti <u>qabel</u> ma ġew fis-seħħ l-emendi bl-Att XVIII ta' l-2004, hekk kif inhu espressament dikjarat fid-disposizzjoni transitorja fl-artikolu 116(2) tal-Att imsemmi. Qabel l-emendi msemmija, il-*legittima portio* (illum sehem riżervat) li kienet tmiss lil konjuġi superstiti Julia Cauchi kienet dik mogħtija permezz tal-artikolu 633 tal-Kodiċi Ċivili, jiġifieri "*kwart tal-beni, fi proprjetá sħiħa.*" Din kienet limitata f'dawk il-każijiet imsemmija fl-artikoli 634 u 635 tal-istess Kodiċi u ma kienetx tgħodd fil-każijiet msemmijin fl-artikolu 636 tal-istess.

Fir-rigward tal-bqija tal-patrimonju tal-predefunt Alexander Cauchi Inglott, dan għandu jiddevolvi skont kif kien jiddisponi l-Artikolu 594 tal-Kodiċi Ċivili, jiġifieri li "*l-assi tat-testatur li jmut l-ewwel, <u>bil-frottijiet kollha minn dak in-nhar tal-mewt tiegħu</u>, igħaddi kollu, jekk huwa stess ma jkunx iddispona xort'oħra, lill-werrieta minnu maħtura, jew, fin-nuqqas ta' dawn, lill-werrieta tiegħu leġittimi, <u>bla ħsara</u>*

tal-legati li jkunu ġew imħollija lil persuna diversa mit-testatur li jkun ħassar id-disposizzjonijiet tiegħu" (Emfażi tal-Qorti).

Fit-testment 'unica charta' tat-2 ta' Jannar 1984, Alexander Cauchi Inglott ma ddisponiex x'kellu jiġri f'każ ta' dekadenza. Għaldaqstant u ai termini ta' kif kien jiddisponi l-artikolu 594 appena ċitat, il-wirt tiegħu għandu jitqies li ddevolva favur il-werrieta minnu maħtura fit-Tielet Artikolu, jiġifieri lin-neputijiet tiegħu "*Nadine Evelyn u Karen Mariny aħwa Stilon Depiro; Robert u Dennis, aħwa Cauchi Inglott u Martin u Roger, aħwa Cauchi Inglott – fi stima ndaqs bejniethom*" (ara fol 19). Il-legat mħolli lill-Konvenuti Nadine u Karen aħwa Stilon Depiro fl-artikolu 4 tat-testment unica charta għandu madanakollu, u a tenur tal-istess artikolu 594, jibqa' impreġudikat.

Kif ġie tajjeb sottomess mill-Konvenuti, ma hemm l-ebda talba għall-likwidazzjoni tal-assi derivanti mill-wirt ta' Alexander Cauchi Inglott. Din il-Qorti għalhekk hija prekluża milli tikkunsidra l-istess. Dan abbażi tal-prinċipju li tiddettaħ kemm ir-raġuni u kif ukoll il-ġurisprudenza tagħna li "*Qorti għandha toqgħod fuq il-kawżali u t-talba dedotta u xejn iżjed (**Vol. XXXIX P I p 243**)*" (**Godwin Azzopardi v. Paul Azzopardi, Qorti Ċivili Prim' Awla, 31 ta' Jannar 2003**). Jekk ma tgħamilx hekk, bis-Sentenza tagħha, din il-Qorti tkun qed tirraża l-*extra-petita.*

Kwantu għat-tieni talba, inkwantu qiegħed jintalab huwa bil-konsegwenza ta' dan jitnissel minn artikolu 495 tal-Kodiċi Ċivili u ċioe' li kull koproprjetarju għandu l-proprjeta` sħiħa tas-sehem tiegħu u tal-qliegħ jew frottijiet ta' dak is-sehem.

Il-Frottijiet huma dovuti ex tunc, u l-komminati m'għandhomx jibdew minn dakinhar tal-vjolazzjoni, iżda mid-data tal-mewt tal-predefunt. Fis-**Sentenza fl-ismijiet Victoria Xuereb et -vs- Angiolina Camilleri, Qorti tal-Appell tat-3 ta' Diċembru 2010**, ingħad hekk:

"Skont l-artikolu 594, l-assi ta' Maria Refalo, bil-frottijiet kollha minn dakinhar tal-mewt taghha, ghandhom jghaddu ghand il-werrieta taghha mahtura, u fin-nuqqas, ghand il-werrieta taghha legittimi." U fis-**Sentenza fl-ismijiet Emanuela Gauci et vs Lawrence Mifsud et, P.A. tal-4 ta' April 2006**, intqal b'mod ċar illi f'każ ta' dekadenza, l-effett huwa wieħed ex tunc "*tant li t-testatur li jkun iddekada jitqies li qatt ma wiret u illi 'non potra chiudere niente di quella della persona premorta.*"

Pero' l-Qorti tinnota, li fit-tieni talba, il-partijiet jirreferu għall-imgħaxijiet meta l-provvediment tal-liġi jsemmi biss frottijiet. Wieħed jista' jargumenta li l-imgħaxijiet huma frottijiet ċivili, iżda l-Qorti trid toqgħod mal-kliem tal-liġi. Tinnota ukoll, li fin-nota ta' osservazzjonijiet tagħhom l-Atturi ma jindikawx liema huma dawn il-frottijiet b'mod speċifiku. L-anqas waqt il-kawża ma presentaw xi xorta ta' prospett dwar dan l-aspett bħal per eżempju mgħaxijiet jew kirjiet miġbura, għalkemm il-Qorti mhux qed teskludi li kien hemm. Kellhom iż-żmien kollu biex jagħmlu dan, ikkunsidrat li din il-Kawża ilha ben għaxar snin. Apparti li l-Qorti eżerċizzju bħal dan ma tistax toqgħod tagħmlu hi. Dwar xi frottijiet huma intitolati għalihom fl-ispeċifiku, din hija kwistjoni li jridu jarawha l-partijiet bejniethom wara din is-Sentenza.

Fl-aħħar nett, il-Qorti tħoss li ma hemmx ħtieġa tat-tielet talba. Artikolu 33(1) tal-Kap 364 tal-liġijiet ta' Malta jiddisponi hekk;

"Ikun id-dmir ta' kull min tiġi lilu trasferita proprjetà immobli causa mortis (hawnhekk iżjed 'il quddiem f'dan l-artikolu imsejjaħ "min jirċievi causa mortis") li jagħmel dikjarazzjoni ta'dak it-trasferiment permezz ta' att pubbliku fi żmien dak il-perijodu li jista' jiġi stabbilit." (Emfażi tal-Qorti).

Dan ifisser li l-Atturi jistgħu waħedhom, mingħajr il-ħtieġa tal-presenza ta' oħrajn, jgħamlu d-dikjarazzjoni *causa mortis* għal rashom rigwardanti dik il-propjeta' immobbiljari li messet lilhom b'wirt. Għalhekk, ma hux il-każ li din il-Qorti għandha tilqa' it-tielet talba. Jekk tagħmel hekk, tkun biss qed tikkomplika ħajjet il-partijiet kollha għal din il-Kawża. Dan ifisser li tiċħadha.

Decide

Għaldaqstant u għar-raġunijiet fuq imsemmija, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi;

Tiċħad l-eċċezzjonijiet rimanenti tal-Konvenuti.

Tilqa' l-ewwel talba Attriċi u tiddikjara u tiddeċiedi li l-Atturi Martin u Roger aħwa Cauchi Inglott għandhom 1/6 sehem indiviż kull wieħed mill-wirt mobbli u immobbli li ħalla l-mejjet testatur Alexander Cauchi Inglott li miet fil-25 ta' Diċembru 1994 kif iddispona fit-testment fl-atti tan-Nutar George Bonello Du Puis tat-2 ta' Jannar 1984, ħlief għal-legat mħolli fir-Raba Artikolu tat-testment imsemmi u għall-leġittima portio li kienet tmiss lil konjuġi superstiti Julia Cauchi

a tenur tal-liġi kif kienet viġenti qabel ma ġew fis-seħħ l-emendi bl-Att XVIII ta' l-2004.

Tilqa' limitatament it-tieni talba Attriċi billi tikkundanna lill-Konvenuti Laura Gasan, Sandra Urpani u Karen Stilon De Piro Polotto jroddu lill-Atturi 1/6 indiviż kull wieħed mill-assi tal-wirt taz-ziju tagħhom Alexander Cauchi Inglott, bil-frottijiet kollha li pperċipew minn dak inhar tal-mewt tiegħu, ħlief għal-legat mħolli fir-Raba Artikolu tal-imsemmi testment tat-2 ta' Jannar 1984 u għall-leġittima portio kif fuq ingħad.

Tiċħad it-tielet talba għar-raġunijiet fuq imsemmija.

L-Ispejjeż jitħallsu kwantu għal żewġ terzi mill-konvenuti u r-rimanenti terz mill-Atturi.

Imħallef Toni Abela

Deputat Reġistratur